

Pääkirjoitus

Mitä on matemaattinen lahjakkuus ja miten se syntyy? Tämä lienee yhtä vaikea ongelma kuin minkä tahansa muun lahjakkuuden alkuperän selvittäminen.

Yksi tapa mitata matemaattista lahjakkuutta perustuu matematiikkakilpailuihin, joihin Suomessakin osallistuu vuosittain monia lukiolaisia ja osa myös valmentautuu niitä varten. Kilpailuissa menestyminen edellyttää laskutaitojen lisäksi myös nopeaa oivaltamista ja hyvää keskittymiskykyä, ja kärjen saavuttaneita voitaneen epäilemättä kutsua huippulahjakkaita. Toisaalta lienee selvää, että matemaattiseen lahjakkuuteen liittyy myös seikkoja, joita kilpailutilanteessa voi olla vaikea saada esille.

Aina silloin tällöin kuulee myös kritiikkiä tiedekilpailuja kohtaan: kouluopetuksessa pitäisi keskittyä yleisen osaamistason parantamiseen eikä huippujen ihannointiin, eikä huippulahjakkaiden esillenostaminen ole hyväksi keskitason oppilaiden motivaatiolle. Mitä tavalliseen kouluopetukseen tulee, tämä on tietysti totta, mutta rehellisesti sanottuna en muista havainneeni mitään erityistä ihannointia tai palvontaa matematiikka- tai muissa luonnontieteiden kilpailuissa menestyneitä oppilaita kohtaan, vaikka kilpailuja

silloin tällöin lehdistössä käsitelläänkin. Pikemminkin luulisi kritiikin kohdistuvan musiikissa tai urheilussa nuorille järjestettäviin koitoksiin, joista leikki näyttää joskus olevan kaukana. Joka tapauksessa kaikille oppilaille olisi syytä järjestää mahdollisuus kunkin omaa tasoa vastaavaan opetukseen.

Toki tiedekilpailut voivat aiheuttaa myös tuskastumista, mutta kun kerran hyville urheilijoille sallitaan menestyksen mukanaan tuoma ilo, suotakoon sama myös matemaattisesti tai muilla tavoin lahjakkaille oppilaille. Osallistuin aikoinaan itsekin lukiossa joihinkin kansallisiin matematiikkakilpailuihin, mutten sijoittunut niissä kärkipäähän. Sikäli kuin pystyn asiaa analysoimaan, ei näistä kokemuksista ole jäänyt muistiini mitään erikoisen traumaattista, ja olen jopa valinnut matematiikan ammatikseni.

Tässä Solmun numerossa on kertomus huippujen kohtaamisesta kansainvälisellä tasolla, ja lisäksi myös joidakin vaikeita tehtäviä: jääköön niihin tutustuminen vain kaikkein uhkarohkeimmille. Helpompia tehtäviä löytyy muualta Solmun sivustoilta ja tietysti niitä ovat koulukirjat pullollaan!

Pekka Alestalo